

En utskrift från Dagens Nyheters nätupplaga, DN.se, 2015-03-16 17:52:48

Artikelns ursprungsadress: <http://www.dn.se/debatt/repliker/notkott-framstallt-pa-ratt-satt-ar-klimatsmart/>

"Nötkött framställt på rätt sätt är klimatsmart"

Publicerad 2015-02-27 16:40

REPLIK. Köttkonsumtionen behöver minska kraftigt. Men att sträva mot att byta ut nötkött mot svin och kyckling vore ett misstag, skriver forskaren Artur Granstedt.

"Nu krävs kraftfulla åtgärder mot nötkött och flygresor" skriver 14 Göteborgsforskare DN Debatt den 27 februari, baserat på en rapport åt Naturvårdsverket om hållbara konsumtionsmönster. Det som visas i den rapporten är till stora delar rätt och välkommet, men blir ändå helt fel på ett avgörande sätt när det gäller frågan om nötkött och mjölkproduktion. Köttkonsumtionen behöver minskas, men att ersätta nötkött med kött från enkelmagade djur som svin och kyckling vore en katastrof.

Kött från idisslande nötkreatur är i sig mer klimatsmart när djurhållningen sker på ett hållbart sätt i ett naturligt kretslopp med vallodling, därför att vallodlingen binder stora mängder kol i marken. Den potentialen har inte svin- och kycklingproduktion. Det är ett utbrett missförstånd att nötkött i sig är sämre ur klimatsynpunkt. Det är när nötköttproduktionen sker i ett brutet kretslopp och med hjälp för mycket kraftfoder i form av spannmål och importerat sojaprotein som problemet uppstår och likaså när vi äter importerat nötkött till priset av avskogning tillexempel i Sydamerika.

Ett resurshushållande och hållbart jordbruk bygger på humusuppbyggande vallodling med kvävefixerande grödor vars fodervärde förädlas av betesdjur som kor och får. Ökad vallodling innebär att kolbindningen i marken ökar. Vallodlingens humusuppbyggande egenskaper kan eliminera klimatbelastningen från idisslande betesdjur. Dessa djur förädlar det för oss människor icke ätbara till både mjölk och kött och recirkulerar tillbaka värdefull organisk gödsel. Den bindning som sker av koldioxid av de för markens humusuppbyggande nödvändiga vallväxterna är ungefär dubbelt så hög som de emissioner av växthusgaser som sker från de idisslande grovfoderätande djurens magar.

Foderproduktion till djur som uppföds på konventionellt odlad spannmål belastar däremot klimatet genom framställning av konstgödsel och andra insatsvaror som kräver fossil energi. Ensidig spannmålsodling utan vallodling är förödande för klimatet också genom att humusförrådet i marken bryts ned och att dess kolinnehåll bidrar till den globala uppvärmningen samtidigt som jordarnas bördighet avtar. Mycket av dagens spannmålsodling går till dagens ensidiga och till vissa regioner koncentrerad svin- och kycklingproduktion vars gödselöverskott dessutom övergöder haven.

Maten och om man inberäknar hela livsmedelskedjan från jord till bord står enligt flera studier för 30-50 procent av den globala uppvärmningen. För att komma tillrätta med både klimatfrågan och övriga miljöproblem behövs ett jordbruk baserat på lokala och förnyelsebara resurser och då spelar vallodling och anpassad grovfoderbaserad djurhållning en central roll. Det här stöds bland annat av mångåriga studier av verkliga gårdar i hela Östersjöregionen inom Östersjöprojektet BERAS. Vi har här visat att klimatbelastningen från matens skulle kunna reduceras med cirka 80 procent. En huvudsakligen vegetarisk kost skulle också kunna halvera den behövliga åkerarealen per person i enlighet med rapporten till Naturvårdsverket, men med bibehållen mjölkproduktion baserad på grovfoder.

Det är bra att den nu aktuella rapporten äntligen lyfter fram våra konsumtionsmönster som ett klimatproblem. Köttkonsumtionen behöver minska kraftigt. Men att sträva mot att byta ut nötkött mot svin och kyckling vore ett misstag. Det här handlar istället om att vi behöver åstadkomma hållbara produktionssystem, och där har nötkreatur en nyckelroll.

Artur Granstedt, docent från Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, och Helsingfors universitet samt koordinator för det nyligen avslutade EU-projektet BERAS Implementation vid Södertörns högskola.

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.